

Michal Vlk

ISRAELI REALITY AS SEEN THROUGH THE EYES OF SAYED KASHUA
Izraelská realita očima Sajjida Kašuy

Jméno a dílo Sajjida Kašuy, izraelského arabského spisovatele, který píše hebrejsky, se především během posledního desetiletí stalo pojmem v izraelské i světové literární kritice a setkává se s rostoucím zájmem čtenářů, kterému napomáhají překlady do řady jazyků. Jeho tři dosud vydané romány patří do sféry realistické prózy, bez příkras odrážejí prostředí izraelských arabských vesnic a městských osídlení a věnují se každodenním problémům jejich obyvatel, které důvěrně zná. Zároveň jde o svého druhu psychologické studie s centrální otázkou integrace arabských občanů do izraelské společnosti a návazně otázkou národní a osobní identity. Sajid Kašua ovšem není jen beletristou, od 90. let 20. století je pravidelným autorem fejetonů a komentářů v izraelském tisku, především v předním orgánu Ha-arec, a to i v současnosti, kdy již několik let žije a působí v USA. K žurnalistickým žánrům patří také jeho čtvrtá kniha, vydaná r. 2015, která obsahuje eseje věnované hlavně problémům v oblasti soužití arabského a židovského obyvatelstva Izraele. Čeští čtenáři měli díky překladům do češtiny možnost seznámit se se všemi třemi romány, kterým je věnována i předložená bakalářská práce. Její autor studoval Kašuoovo dílo v anglickém překladu, což koresponduje s jazykem, kterým svou práci napsal, a vyhovuje textovým ukázkám ilustrujícím jeho výklad.

Předložená práce je obsahově a formálně uzavřeným celkem, má promyšlenou koncepci a logickou strukturu. V úvodu (1) je charakterizován cíl práce a stanoveny body analýzy, na něž se autor v jednotlivých kapitolách soustředí. Poněvadž jedním z těchto bodů je zasazení Kašuoovy tvorby do literárního kontextu moderní hebrejské literatury a v něm do kontextu tvorby dalších izraelsko-arabských spisovatelů, následují kapitoly věnované přímo této literárně-společenské charakteristice (2: „Israeli-Arab Hebrew Literature: Literary Context“; 3: „Beginnings of Israeli-Arab Hebrew Literature: A Review“). Druhá kapitola je přínosná tím, že uvádí dosavadní hodnocení této části moderní hebrejské literatury z pohledu izraelské a zahraniční literární kritiky; třetí kapitola velmi zdařile charakterizuje dílo arabských hebrejsky píšících spisovatelů Attaláha Mansúra a Antona Šammáse, ve srovnání s arabsky píšícím klasikem Emilem Hanobím. Mansúrovy a Šammásovy knihy byly teprve po hebrejském vydání přeloženy do arabštiny a Šammás je také překladatelem románů Kašuoových. Čtvrtá a nejrozsáhlejší kapitola („Sayed Kashua – Life and Career; Literary Texts; Language, Reception, Literary Critique“) tvoří jádro práce a po představení Kašuoovy osobnosti se soustředí na jednotlivé romány: *Aravim roqdim* (Tančící Arabové, česky 2016), *Wa-jehi boqer* (A bylo jitro, česky 2017), *Guf šeni jahid* (Druhá osoba singuláru, česky 2014). Všechny texty jsou analyzovány se zřetelem na stanovený úkol – téma postavení izraelských Arabů v díle Sajjida Kašuy; proč se autoři, jejichž mateřštinou je arabština, rozhodli psát hebrejsky; jak je tato literatura přijímána v Izraeli a v arabských zemích – a autor práce v závěru (5) shrnuje výsledky. Kašuoovo beletristické dílo, které má do značné míry autobiografické rysy, obsahuje na obou stranách pochopení i kritiku, což se odráží také v recepci jeho knih: zatímco v Izraeli jsou přijímány a oceňovány, Arabové v Izraeli a dalších zemích je téměř ignorují. Rozhodnutí pro hebrejštinu se zdůvodňuje mj. v závěru bakalářské práce, totiž že Kašua nabízí pro arabskou menšinu cestu k adekvátnímu občanskému životu v Izraeli: opustit pozici izolované vrstvy, přiklonit se k asimilaci včetně plného ovládnutí hebrejštiny, přijmout izraelský vzdělávací systém, změnit sociální hodnoty se zachováním, ale ne bezpodmínečným prosazováním tradičních zvyklostí.

Co se týče obsahu a metodologie předložené práce, nemám připomínky, jen dvě poznámky k bibliografickým údajům, které je třeba doplnit a opravit:

Ve 2. kapitole je citován palestinský básník Mahmúd Darwiš (s. 9, pozn. 10), který není uveden v bibliografii (6).

Na několika místech citované práce Gila Hochberga (2. a 3. kap.) jsou uvedeny s rokem vydání 2007, zatímco bibliografie má dvě jeho práce s daty 2000 a 2010.

Celkové hodnocení:

Bakalářská práce Michala Vlka je zajímavým a kvalitním příspěvkem ke studiu moderní hebrejské literatury, přináší základní seznámení s osobností izraelského arabského spisovatele střední generace. Autor prokázal jak schopnost práce s odbornou literaturou (viz bibliografie) a moderními literárními prameny, tak orientaci v širší společensko-politické a kulturní problematice. Po obsahové i metodické stránce práce splňuje stanovený úkol a zcela odpovídá požadavkům kladeným na bakalářskou práci. Má veškeré formální náležitosti – abstrakt, klíčová slova, obsah, poznámkový aparát a bibliografii, která obsahuje téměř úplně anglické tituly. Jednoznačně doporučuji tuto práci k obhajobě a navrhuji hodnotit ji jako výbornou.

V Praze dne 29. srpna 2017.

Doc. PhDr. Jiřina Šedinová, CSc.